

Sezona 2017/2018

BEOGRADSKA FILHARMONIJA

Ciklus: Vatra

Dirigent: **Gabrijel Felc** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Solista: **Filip Kopačevski**, klavir / Soloist: **Philipp Kopachevskiy**, piano

Petak, 27. oktobar 2017. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

www.bgf.rs

Rihard Štraus

Macbeth, simfonijska poema op. 23

Richard Strauss

Macbeth, symphonic poem Op. 23

Trajanje: oko 20 min.

Petar Konjović

Simfonijski triptihon (Koštana)

Petar Konjović

Symphonic Tryptich (Koštana)

Sobina

Kestenova gora

Velika čočččka igra

Trajanje: oko 23 min.

Aleksandar Skrjabin

Prometej, poema vatre, op. 60

Alexander Scriabin

Prometheus, Poem of Fire, Op. 60

Trajanje: oko 24 min.

Koncertmajstor: Miroslav Pavlović

Concertmaster: Miroslav Pavlović

Susret **Riharda Štrausa** (1864-1949) sa kompozitorom i violinistom Aleksandrom Riterom, doveo je do preokreta u Štrausovom stvaralaštvu. Riter je Štrausu sugerisao da počne sa komponovanjem novog žanra po ugledu na Franca Lista, koji je unapredio ne samo njegov opus, već muziku tog doba uopšte. Tako je, prema Šekspirovoj drami, nastala simfonijska poema *Magbet*, još uvek nedovoljno izdiferencirana kao forma, a više kao pokušaj uvođenja žanrovskog noviteta koji se odnosio na spoj teksta i muzike kroz cikličnu formu. Pored opere, na tom polju će Štrausova muzika doživeti svoj vrhunac, naročito u ostvarenjima *Don Žuan*, *Smrt i preobraženje*, *Don Kihot*, *Vesele dogodovštine Tila Ojlenšpigela*, *Tako je govorio Zaratustra* i dr. Ipak, početak je bio težak. Kroz rad na *Magbetu*, Štraus se kao nikada do tada delu nije vraćao toliko puta, prerađujući detalje, a naročito orkestraciona rešenja. Posebno je radio na razvojnom delu i reprizi dela napisanog u tradicionalnom sonatnom obliku. Sve ovo bilo je posledica neiskustva u žanru i teškoća sa kojima se susretao u stvaranju balansa između narativnog sadržaja i muzičke forme. Upravo zbog toga, Štrausov *Magbet* se tumači kao portretisanje dva glavna lika – Magbeta i ledi Magbet.

Kada se najpoznatije delo **Petra Konjovića** (1883-1970) i jedno od najvećih ostvarenja srpskog operskog stvaralaštva, opera *Koštana* (1931), afirmisalo na operskoj sceni, kompozitor je od tri orkestarska fragmenta priredio koncertno delo pod nazivom *Simfonijski triptihon*. Delo je u ovoj verziji premijerno izvedeno 11. aprila 1938. godine, na festivalu jugoslovenskih filharmonija u Beogradu, kada je ujedinjenom Ljubljanskom, Zagrebačkom i Beogradskom filharmonijom dirigovao Lovro Matačić. *Triptihon* je ubrzo postao najpoznatije i najomiljenije Konjovićevo ostvarenje, ali i reprezentativno delo srpske muzike nacionalnog smera. Interludijum *Sobina*, koji u operi povezuje prvu i drugu sliku, zasnovan je na kontrastima između atmosfere uskršnje noći i bučnog veselja u hadži Tominoj vodenici. Ulogu laganog stava igra preludijum šeste slike, nazvan *Kestenova gora*. U njemu se nad podlogom pedalnog tona koji izvode basovi i timpani, razvija melodija inspirisana narodnom pesmom *Crni goro*. *Velika čočekča igra*, baletski prizor iz druge slike, sačinjena je od devet aranžiranih i orkestriranih napeva iz vranjanskog kraja, od kojih se ističu *Donesi more*, *Mare*, *Fatiše kolo* i *Eva, Eva kaurkinja*.

Rani stvaralački period **Aleksandra Skrjabina** (1875-1915) obeležilo je pisanje klavirskih dela u Šopenovom maniru, koja je sam izvodio kao mlada pijanistička zvezda i dobitnik zlatne medalje konzervatorijuma. Ušavši u zreliju fazu, kompozitor je u potpunosti promenio svoj privatni život, ali i napravio zaokret u stvaralačkom radu. Pod uticajem Ničeove filozofije *natčoveka*, a naročito nove ljubavi, koja ga je uvela u svet teozofije, Skrjabin je verovao da njegova muzika ima moć da fragmentiranom svetu donese mistično jedinstvo. Tako je počeo da stvara inovativnu, vizionarsku muziku koja je odgovarala njegovoj percepciji sebe kao *muzičkog Mesije*.

U ovom periodu, Skrjabin je napisao seriju simfonijskih kompozicija za koje je verovao da će dovesti do preobraženja ljudske svesti: *Božanstvena poema*, *Poema ekstaze*, *Prometej*, *poema vatre* i *Misterijum*. *Misterijum* je trebalo da predstavlja poslednju fazu – sâmo preobraženje – što je podrazumevalo da će izvođači i publika doživeti transformaciju tokom samog izvođenja koje će se odvijati u Indiji, i tokom trajanja dela celo čovečanstvo biće dovedeno u ekstatično stanje svesti. Delo je ostalo na nivou ideje, pošto je Skrjabin iznenada umro, kada je imao samo 43 godine.

Prometej predstavlja značajno poglavlje u sprovođenju ove ideje. Delo je premijerno izvedeno u Moskvi 1911. godine, sa autorom kao solistom na klaviru i Sergejem Kusevickim za dirigentskim pultom. Tokom dvadesetak minuta muzičkog toka, kompozitor pokušava da obuhvati čitav dijapazon razvoja ljudske svesti: od primordijalne bezobličnosti, kroz rastuću samosvest čoveka, do konačnog ekstatičnog ujedinjenja sa kosmosom. Skrjabin je u *Prometejevoj vatri* video simbol ljudske svesti i kreativne energije. Kako bi prikazao ovu svoju ideju, delo je zamislio ne kao *simfoniju zvuka*, već kao *simfoniju obojenih zraka*. Konstruisao je i *tastaturu u boji*, koja bi projektovala svetlo različitih boja na ekran koji se nalazi iza orkestra, što za cilj ima da vizuelno reprodukuje ono što orkestar dramatiizuje zvukom. Ovaj koncept se danas smatra jednim od prvih primera multimedijalnog događaja.

Skrjabin nikada nije video verziju izvođenja sa svetlima, niti je u to vreme postojao instrument koji je ovu ideju mogao tehnički da isprati. Zapravo, njegove zamisli o korespondiranju određenih boja i tonova nikada nisu razvijene na sistematičan način, tako da oni koji pokušaju da naprave svetlosnu instalaciju uz izvođenje *Prometeja*, moraju da stvore sopstvenu teoriju i koncepciju svetla i njegovu vezu sa muzikom.

Delo je napisano za veliki orkestar, uz značajnu ulogu klavira. Ipak, nije koncipirano kao koncertantno, već klavir ima ulogu jednog od protagonista ove drame koja vodi slušaoca kroz kompleksni proces prosvetljenja.

Prometej, poemu vatre Beogradska filharmonija izvodi prvi put.

Asja Radonjić

Novoimenovani šef-dirigent Beogradske filharmonije **Gabrijel Felc** rođen je 1971. godine u Berlinu. Od 2013. godine radi kao generalni muzički direktor Dortmundske opere i šef-dirigent Dortmundske filharmonije. Nakon tri veoma uspešne sezone, ugovor mu je obnovljen do 2023. godine. Posle Filharmonije Altenburg-Gere (2001–2005) i Štutgartske filharmonije (2004–2013), ovo je treći uzastopni put da obavlja funkciju šefa-dirigenta nekog nemačkog orkestra. Neobičnim programima i uočljivim poboljšanjem umetničkog kvaliteta, uspeo je značajno da poveća posećenost koncerata svih ovih orkestara. Godine 2007, Fondacija *Sergej Rahmanjiov* je dodelila Gabrijelu Felcu i Štutgartskoj filharmoniji nagradu *Prix Rachmaninow* za interpretaciju ciklusa koncerata sa muzikom Rahmanjinova. Pored toga, Felc je bio glavni gostujući dirigent u Bazelskom pozorištu (2008–2013), gde je bio zaslužan za nekoliko operskih postavki, što je doprinelo tome da Bazelsko pozorište 2009. i 2010. godine bude proglašeno za *Opersku kuću godine*.

Od 1989. do 1994. godine, Gabrijel Felc je studirao na Muzičkoj akademiji *Hans Ajzler* u Berlinu, na odsecima za dirigovanje i klavir. Nakon studija, postao je asistent Gerdu Albrehtu u Hamburškoj državnoj operi (1994–1995). Svoje prve angažmane dobio je u operi u Libeku (1995–1997) i pozorištu u Bremenu (1997–2001).

Gabrijel Felc je dirigovao vodećim orkestrima u Nemačkoj i inostranstvu, kao što su Drezdenski državni orkestar Saksonije, Simfonijski orkestar Bavarske radiotelevizije, Bavarski državni orkestar, Nemački simfonijski orkestar iz Berlina, Orkestar Koncerthausa iz Berlina, Orkestar Frankfurtske opere i muzeja, Državna kapela iz Vajmara, Orkestar Nacionalnog teatra iz Manhajma, Bamberški simfoničari, Esenska filharmonija, simfonijski orkestri radiotelevizija iz Berlina, Kelna, Lajpciga, Hanovera i Sarbrikena, Nemački nacionalni omladinski orkestar, Simfonijski orkestar

Bečkog radija, Danski nacionalni simfonijski orkestar, Bernski simfonijski orkestar, Bazelski simfonijski orkestar, Orkestar Flamanske opere u Antverpenu, Irski nacionalni simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar iz Seula, Simfonijski orkestar iz Miluza, kao i Simfonijski orkestar iz Guangžua, Kineski nacionalni simfonijski orkestar i Pekinški simfonijski orkestar. U sezoni 2013/14, Gabrijel Felc je imao veoma uspešan prvi nastup u Komičnoj operi u Berlinu, sa produkcijom opere *Vojnici* Bernda Alojza Cimermana, a u istoj sezoni dirigovao je i *Holandjanina lotalicu* u Bavarskoj državnoj operi. Najvažniji angažman u sezoni 2014/15 bilo je izvođenje Osme simfonije Gustava Malera povodom proslave dvestote godišnjice Muzikferajna u Gracu.

Bogata diskografija Gabrijela Felca čini ga jednim od najistaknutijih dirigenata svoje generacije. Repertoar obuhvata velikane od Mocarta i Betovena preko Rahmanjinova, Elgara, Prokofjeva, Skrijabina i Riharda Štrausa do Nonoa i Ligetija. Felc je 2007. godine započeo snimanje svih Malerovih Simfonija (za producentku kuću *Dreyer-Gaido*) sa Štutgartskom filharmonijom. Za sada su završeni snimci prvih sedam simfonija. Ovaj ciklus je izuzetno hvaljen od strane kritičara kao *najneobičniji i najkontraverzniji ciklus poslednjih godina*. Snimak dela *Intolleranza* Luiđija Nonoa sa Bremenskom filharmonijom i horom Bremenske opere pod dirigentskom palicom Gabrijela Felca je u junu 2013. godine dobio nagradu *Diapason d'Or*. Blu rej disk sa delom *Belkis – kraljica od Sabe* Otorina Respigija je objavljen 2013. godine, a ovo ostvarenje predstavlja snimak prvog izvođenja tog dela nakon svetske premijere održane 1932. godine u milanskoj Skali. Televizijska produkcija dela *Aida na Rajni* donela je Felcu ogroman uspeh u celoj Evropi (uživo su je prenosile televizijske kuće Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) i objavljena je na DVD-ju.

Među budućim projektima treba pomenuti koncerte i operne postavke u Berlinu, Cirihu, Tajpeju, Kelnu, Gracu, Sendaju i San Antoniju.

Dobitnik brojnih nagrada na međunarodnim takmičenjima, mladi pijanista **Filip Kopačevski**, je do svoje dvadeset treće godine izazvao ogromno divljenje i pohvale publike. Redovno nastupa na resitalima po Velikoj Britaniji, Nemačkoj, SAD-u, Holandiji, Francuskoj, Italiji, Grčkoj, Poljskoj i Španiji, kao i širom Rusije. Kopačevski je posebno popularan u Japanu, gde je za državnu radioteleviziju NHKTV snimio kompakt disk sa Šopenovom muzikom za klavir.

Kopačevski je rođen u Moskvi 1990. godine. Diplomirao je na Centralnoj muzičkoj školi Moskovskog državnog konzervatorijuma *Čajkovski*. Trenutno je student na Moskovskom konzervatorijumu, u klasi prof. Sergeja Dorenjskog. Dobitnik je nagrada na osam prestižnih međunarodnih takmičenja, među kojima je i 10. međunarodno takmičenje pijanista *Franc Šubert*.

Nastupa sa najvećim svetskim orkestrima, kao što su Engleski kamerni orkestar, Akademski simfonijski orkestar Moskovske filharmonije, Simfonijski orkestar Moskovskog teatra Nova opera Kalobova, Simfonijski orkestar *Čajkovski*, Ruski narodni orkestar, Ruska narodna filharmonija, Moskovski državni akademski simfonijski orkestar pod upravom Pavela Kogana, Državni simfonijski orkestar *Nova Rusija*, Državni simfonijski orkestar *Jevgenij Svetlanov* i Akademski simfonijski orkestar Sanktpeterburške filharmonije. Sarađuje sa proslavljenim dirigentima kao što su Mstislav Rostropovič, Vladimir Spivakov, Mihail Pletnjov, Jevgenij Kalobov, Jurij Simonov, Aleksander Dmitrijevič, Andriju Gurlej, Vilijam Nol, Bjarte Engeset, Čarls

Olivijeri-Manro, Jevgenij Buškov, Maksim Vengerov, Pol Votkins, Jan Latam-Kenig, Dorijan Vilson, Dmitrij Lis i mnogi drugi.

Filip Kopačevski je učesnik brojnih međunarodnih festivala, poput Festivala *Andrej Šaharov* (Nižnji Novgorod), Memorijalog takmičenja *Vera Lotar-Ševčenko* (Novosibirsk), Festivala *Stenvej*, Festivala pijanista u Majamiju, Međunarodnog festivala *Arts Nejpjs* (SAD), Međunarodnog festivala u Kolmaru (Francuska), Memorijalog festivala *Mstislav Rostropovič* (Baku), festivala *Baltičke sezone* (Kalinjingrad), festivalâ *Vladimir Spivakov poziva*, *Zvezde na Bajkalu*, *Krešendo*, *Denis Macujev poziva* i mnogih drugih.

Kopačevski je nastupio na svetskoj premijeri baleta *Without* koreografa Benžamena Milpjea u Pozorištu *Marinski*.

Filip Kopačevski je učesnik projekta *Zvezde 21. veka* Moskovske državne akademske filharmonije.

Sledeći koncerti Beogradske filharmonije su u četvrtak, **2. novembra 2017. godine**, u okviru ciklusa *Filharmanija(k)*, i u petak, **3. novembra 2017. godine** u okviru ciklusa *Voda*, u Zadužbini Ilije M. Kolarca, sa početkom u 20 časova.

Dirigent: **Fabris Bolon**

Solista: **Višnja Popov**, mecosopran

Program:

A. Ljadov: *Začarano jezero*

E. Elgar: *Morske slike*

M. Logar: *Zlatna ribica*, svita br. 3

S. Rahmanjinov: *Ostrvo mrtvih*

Poštovani pretplatnici, obaveštavamo vas da će pred početak svakog koncerta Beogradske filharmonije, u 19:30 časova, u Muzičkoj galeriji Kolarca, muzikolog Maja Čolović-Vasić držati uvodno predavanje o delima koja su na programu te večeri.

Poštovani posetioci, molimo vas da isključite mobilne telefone i obaveštavamo vas da je za vreme koncerata Beogradske filharmonije strogo zabranjeno fotografisanje i korišćenje uređaja za video ili audio snimanje. Želimo vam prijatno veče.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.